

Exkurze do světa slavistiky. Předsedkyně AV ČR navštívila Slovanský ústav

28.4.2023 - Zuzana Dupalová | Akademie věd České republiky

Evu Zažímalovou doprovodili místopředseda pro třetí vědní oblast Ondřej Beránek a členové Akademické rady AV ČR Tomáš Kostecký a Jiří Plešek.

Všechny krásy a peripetie Slovanského ústavu

Ředitel Slovanského ústavu AV ČR Václav Čermák přivítal předsedkyni Akademie věd ČR Evu Zažímalovou v budově, kde krom jeho pracoviště a Ústavu pro jazyk český AV ČR sídlí skutečný *genius loci*.

„Místnost, v níž se nacházíme a jež slouží jako náš zasedací sál, vstoupila do dějin české literatury. Bydlel zde archeolog profesor Cibulka, který za druhé světové války ve svém bytě hostil české literáty, například Eduarda Basse a Jaroslava Seiferta,“ upozornil Václav Čermák. Jaroslav Seifert poté zvěčnil vzpomínky na své návštěvy v poetických pamětech *Všechny krásy světa*. V současnosti se v místnosti scházejí v pravidelném rytmu jednou za dva měsíce také ukrajinští vědci z Akademie věd ČR ze třetí vědní oblasti.

Václav Čermák se stručně vrátil i k historickým peripetiím ústavu, jenž si loni jako jedno z nejstarších pracovišť Akademie věd ČR připomněl 100 let od založení. „V porovnání s našimi přírodovědně zaměřenými ústavu, které, až na výjimky, vznikly později a měly přímočarý vývoj, historie tohoto pracoviště dokonale ilustruje dějiny posledních sta let naší země,“ poznamenala Eva Zažímalová.

Ředitel pracoviště Václav Čermák provedl předsedkyni AV ČR Evu Zažímalovou po ústavu.

Od staroslověnštiny po Krym

Loni pracoviště vydalo rekordní počet knih, celkem sedm. Mezi nimi je i *Poloostrov Krym: od křížovatký kultur k ruské kolonii*. „Publikace je náš bestseller, museli jsme ji během půl roku dvakrát dotisknout,“ podtrhl Václav Čermák její čtenářský úspěch. V přípravě je nyní německá verze.

Nově ústav zpřístupnil například unikátní *Lexikální databázi jihokarpatských nářečí Ivana Paňkevychy*. Mezi další výstupy ústavu patří dvojjazyčné slovníky různých slovanských jazyků, často v digitální podobě. Příkladem může být digitální portál staroslověnštiny *Gorazd*, což je v současnosti největší světové rozhraní pro staroslověnský jazyk. Za podpory Strategie AV21 vzniká digitální verze Velkého česko-ruského slovníku – největšího překladového slovníku z češtiny do jiného jazyka. „V loňském roce jsme také zahájili digitalizaci velkého ukrajinsko-českého slovníku, a to za spolupráce kolegů z Ukrajiny, které k nám přišly po začátku války v rámci programu Researchers at Risk Fellowships. Do budoucna bychom chtěli podat návrh na vybudování slovníkového hnízda, kde by se soustředily všechny naše digitální verze,“ nastínil Václav Čermák.

Za hranice filologie

Pracoviště se podílí na projektech Strategie AV21, které využívají interdisciplinaritu, aby tak přispěly k řešení aktuálních problémů společnosti. V minulosti spolupracovalo na programech *Evropa a stát: mezi barbarstvím a civilizací* a *Paměť v digitálním věku*. „Programy Strategie AV21 nám velmi pomohly v tom, že jsme některá témata rozšířili za hranice filologie i že jsme uspěli digitalizaci slovníkových databází,“ zdůraznil Václav Čermák.

V současnosti v programu *Anatomie evropské společnosti* rozvíjejí pracovníci ústavu témata náboženství předkřesťanských Čech, traumatická a posttraumatická paměť 20. století v evropských literaturách a mnohojazyčnost ve středověké a novověké Evropě.

Ústav aktuálně pracuje na dvou grantových projektech, v obou případech podpořených Grantovou agenturou ČR. Nezapomíná na výchovu budoucích badatelů – s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy spravuje doktorský studijní program Slované filologie, vedený v češtině a ruštině. Účastní se i popularizačních aktivit, letos opět nebude chybět na Veletrhu vědy. Michal Vašíček ze Slovanského ústavu AV ČR, jenž se věnuje výzkumu jihokarpatských nářečí, byl také hostem podcastu *Věda na dosah*:

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Exkurze-do-sveta-slavistiky.-Predsedkyne-AV-CR-navstivila-Slovansky-ustav>